

Brief aan Ferd Crone van René Hulst van 3 mei 2023

Betreft:

Een terugblik op de afgelopen weken en enkele punten om over na te denken voor de besluitvorming van de WtP in de Eerste Kamer

Beste Ferd,

Op 19 april kwam ik je tegen op Utrecht CS. Het was voor mij een verrassing dat je er blijk van gaf na te denken over het gesprek een week eerder met vertegenwoordigers van het OuderenNetwerk PvdA over de WTP. Mijn perceptie van dat gesprek was: het gaat het ene oor in en het andere uit; die perceptie bleek onjuist. En dan was je ook nog op weg naar de conferentie van 19 april over de WTP, waarvan ik dacht dat je daar niet zou verschijnen.

Ik probeer je nog aan het denken te zetten over een paar punten:

1. We hadden een reeks punten opgesteld om de 12e met je te bespreken. Een ervan betreft de grote fluctuaties voor en na pensionering in de pensioenvooruitzichten. We hebben de tabel besproken op pagina 2 onder de kop "Onzekerheid": [zie bijlage 1](#). Onze conclusie: "Het verschil tussen het slecht weer en het goed weer scenario kan oplopen tot een factor 9. Deze grote marges tussen goed weer en slecht weer scenario's ondermijnen het vertrouwen in het pensioenstelsel."

In de eerste zitting met deskundigen bracht Rob de Brouwer deze tabel ter sprake. Jij antwoordde hem dat de uitkomsten toch aardig vergelijkbaar waren met het traditionele UPO. Waarop Rob antwoordde dat dat zeker niet het geval was en dat op basis van deze uitkomsten een gepensioneerde geen hypotheek zou kunnen krijgen. Wij kwamen er bij jou op terug op 12 april. Na een aanloop over Eijffinger en een verhaal over het aanvragen van een hypotheek voor je dochter, stelde je dat de soep minder heet gegeten werd dan in de tabel. In de tabel was volgens jou geen rekening gehouden met het verdelen van de reserves, het uitsmeren van effecten door de solidariteitsreserve en het verdelen van overrendement.

Ik heb het nog eens nageplozen. De tabel met de uitkomsten van de parameter commissie is gepresenteerd met drie bijlagen:

A. Update DNB Transitie effecten Commissie Parameters 2022;

B. Rapport update berekeningen transitie effecten voorbeeldfondsen Commissie Parameters;

C. Beslisnota bij Kamerbrief Impactberekeningen Commissie Parameters 2022 door DNB en Pensioenfondsen.

Zie voor de tabel plus de drie bijlagen: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022Z24922&did=2022D53590

De tabellen met de verrekende effecten zijn echter niet heel veel anders dan in de tabel die we aan jou presenteerden. Het verschil tussen slecht weer en goed weer loopt op van factor 2 of 3 naar 4 of 5 of zelfs 6. En vergelijk deze prognoses eens met de uitkomsten in het huidige systeem in dezelfde tabellen die een veel rustiger beeld geven. Daarnaast is in de reeks tabellen in bijlage B nog geen rekening gehouden met de effecten van een renteschok. Al bij een renteschok van + of - 1% zijn de effecten buitengewoon groot, zo blijkt uit bijlage A. Deze effecten zijn echter niet in de tabellen in bijlage B verwerkt.

Mijn conclusie is dat ons bezwaar dat de nieuwe wet tot enorme fluctuaties zal leiden, zowel voor werkenden als voor gepensioneerden, en dus tot enorme onzekerheid, recht overeind blijft. Tegen dit soort fluctuaties helpt geen enkele vorm van communicatie. Het wordt een jaarlijks terugkerende ramp. Mijn achterban, de 160.000 leden bij FNV senioren, meestal zonder riante pensioenen en in een positie van afhankelijkheid, zoekt juist wat zekerheid in een wereld waarin men weet dat garanties niet meer bestaan. Dergelijke fluctuaties in hun pensioenvooruitzichten zullen ertoe leiden dat mensen zich afkeren van het systeem.

2. Vreemd genoeg verplaatste de discussie die je 12 april met de vertegenwoordigers van het OuderenNetwerk had, zich herhaaldelijk naar de indexatie in het nabije verleden. Jij wees op de hoge indexatie bij ABP en Bouw van respectievelijk 12 en 14%. Waar je niet op wees: de veel lagere indexatie bij de drie andere grote fondsen: PFZW, PME en PMT van respectievelijk 6%, 6,2% en 4,2% verhoging. En dan moet niet vergeten worden dat er bij metaalfondsen eerder is gekort. Gemiddeld per persoon is er in de tweede pijler over 2022 met ongeveer 7% geïndexeerd, terwijl de CPI inflatie in 2022 10% was. Wat te makkelijk vergeten wordt, is dat daarvoor 12 of 13 jaar niet geïndexeerd is. Tot welke koopkrachtverliezen dit heeft geleid: [zie bijlage 2](#). Bij PFZW bijvoorbeeld kom je, inclusief de indexatie over 2022, uit op een koopkrachtverlies in de tweede pijler van ruim 30%.

3. Een ander punt waardoor ik me op 12 april een jaar terug in de tijd waande was dat jij een paar keer benadrukte hoe moeilijk het was voor een pensioenfonds om een jaarverlies in te lopen van 20%. Waarom je dat precies deed staat me niet meer bij. Maar kijk eens naar de cijfers van het ABP. Tussen 2006 en 2022 is er tweemaal een verlies geleden van 20,2 en 17,6%. En kijk dan eens naar het gemiddeld rendement in die periode: 5,8%. Zie: <https://abppensioen.nl/tabellen/>

4. Het congres op 19 april was mede georganiseerd door Coen Teulings en Paul de Beer.

Mij verontrustte vooral wat Paul de Beer vertelde: <https://joophartog.nl/wet-toekomst-pensioenen>. Teulings, De Beer en Boot vormden tijdens de onderhandelingen over het pensioenakkoord het "wetenschappelijke beraad" dat de voorstellen had moeten toetsen. Twee jaar geleden hebben Emiel en ik Paul benaderd om te vragen of hij mee wilde denken aan een nieuw voorstel met een individuele opbouwfase net als in de WTP, maar een collectieve pensioenuitkeringsfase. Om stabiliteit in het pensioen te krijgen zou dan het individuele vermogen in de 10 of 15 jaar voor pensioendatum geleidelijk omgezet worden in het collectieve vermogen van de pensioenfase. Paul had er geen zin in. Hij wilde niks meer met pensioenen te maken hebben omdat hij, Teulings en Boot, ten tijde van de onderhandelingen volledig gepasseerd waren. Er moest toen per se een akkoord komen en snel. Paul zei dat er eventueel nog met hem te praten viel als wij met een voorstel kwamen dat gedragen werd door FNV senioren en FNV Jong. We hebben zo'n voorstel gemaakt, opnieuw met hem gepraat en het vervolgens hier en daar uitgezet in de FNV om reacties te peilen. Die kwamen er niet. De discussie in FNV was volkomen doodgeslagen. Voor mij telt echter nog altijd wat Paul zegt zwaar. Zwaarder dan wat menig ander hoogleraar zegt. Vanwege Paul's integriteit, harde werken en zijn positie.

5. Op 19 april verscheen in Pensioen Pro een artikel over een onderzoek naar de posities van de verschillende seniorenorganisaties.

Mij viel pijnlijk op dat FNV senioren in het geheel niet genoemd werd in het artikel, maar relevant voor nu is dat vrijwel alle ouderenorganisaties zich tegen de WTP gekant hebben. [Bijlage 3](#).

Tijdens het congres op de 19e hoorde ik bovendien dat drie of vier van de KBO afdelingen die nu nog bij KBO- PCOB horen overwegen vanwege de WTP over te stappen naar KBO-Brabant samen met de recent overgestapte KBO afdelingen. Ik las de column van Jan Slagter uit het omroepblad van Max, een bloeiende omroep met 435.000 leden en een omroep die nog leden wint! En ik denk aan onze eigen leden: 160.000 gepensioneerden plus een kwart van de FNV leden die in de komende vijf jaar met pensioen gaat. Daar zit toch onze achterban? Ik las dat de gemiddelde PvdA stemmer 63 is: zie <https://wbs.nl/publicaties/de-vergrijzing-van-de-pvda-oorzaken-en-oplossingen> Wat hebben wij hen met deze wet te bieden?

6. De WTP zou een koopkrachtiger pensioen moeten bieden.

De WTP is geschreven in een tijd van lage inflatie en dalende rente. Nu we een hoge inflatie en een stijgende rente hebben blijkt dat de WTP verdeelregels minder koopkracht behoud opleveren dan de FTK regels. Ook onder het FTK zonder de recente versoepelingen zouden de indexaties hoger uitvallen dan onder de WTP verdeelregels. [Zie bijlage 4](#).

7. Tenslotte de motie van Rik Hindriks c.s. die op het laatste PvdA congres is aangenomen.

Ik begrijp dat zo'n motie een soort inspanningsverplichting is. In de motie staat onder andere dat de PvdA zich inzet voor handhaving van het individueel bezwaarrecht en verdere democratisering van de pensioenfondsen. Ik had te weinig tijd om binnen de FNV steun te werven voor de motie maar in de geringe hoeveelheid tijd die ik eraan besteed heb, viel me op dat degenen waarvan ik dacht dat ze PvdA sympathie hadden inmiddels bijna allemaal hadden opgezegd. Wat betekent zo'n motie als de PvdA fractie in Eerste en Tweede Kamer akkoord gaat met een wet die het individueel bezwaarrecht juist opzij zet? Hoe winnen wij hen terug als congresmoties niet meer doorklinken in stemgedrag in de volksvertegenwoordiging?

8. Overigens ben ik, net als Emiel Stolp, ook benieuwd naar de vijf punten die je nog gerealiseerd of veranderd wil zien en die je tijdens het congres op 19 april volgens Pensioen Pro genoemd zou hebben.

Hartelijke groet,

René Hulst